

20. oktober 1998

Kr. 10,-

63. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 16

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

FOREDRAG I HAUGESUND 29. JULI 1998:

Det globaliserte helvete!

Av Anders Ryste

Jeg tenkte jeg skulle gå inn på hva som har skjedd siden siste krig, hvilken utvikling vi har hatt inntil nå og hva vi kan risikere videre. Og da er det særlig på det økonomiske felt jeg vil begynne. Dere vet at da freden kom ble det rettsoppgjør. Men det ble også satt i gang en Statens husbank med en lav rente på 2,5% sånn at de som ingenting hadde skulle få begynne å bygge hus. Og denne banken lånte ut mange penger. Jeg fikk lån jeg også.

Men jeg husker den gangen så skulle ikke jenter få lån, de skulle ikke få lov å bygge eget hus. Det er ikke lenger siden enn i 50-årene at bankene også lot jenter få lån til husbygging.

Det huset jeg fikk bygge, kostet 53.000 kr og det er et moderne hus. Fikk takst på det her for to år siden og da var det kommet opp i 850.000. Så det er gått fremover? Og to år etter er det kommet over 1.000.000 (1 million) SÅ det er noe som foregår som vi ikke riktig er klar over. Men var det ikke noe lignende som skjedde fra den første

verdenskrig og til den andre? Det toppet seg i 1940 og så kom krigen. Og før den 1. verdenskrig var det samme historien?

Det som skjer i disse krigshistoriene er jo det vi tar opp i bevegelsen vår og finner forklaring på. Hva er det som skjer at det toppe seg til krig hvert 30., 40. og 50. år. Så blir det på nytt et Ragnarokk eller det som noen kaller Harmageddon. Det skjer en konkurs, det skjer noe som vi ikke har herredømme over og så begynner vi å slå hverandre i hjel etter noter. Og nå er det på vei igjen. Det er ikke mulig å få økonomien til å lønne seg selv om det er overflod av alle ting. Så setter man i gang enda en krig på grunn av at det ikke lønner seg å arbeide. Overfloden må bort.

Brochmann forklarte nøyte hva som foregikk inntil 1940 og også delvis like etter den siste krigen. Og nå må vi forklare det igjen ut fra de forutsetninger vi kan se og har i dag. Det som skjer er jo for så vidt forklart i BDBs bok Sjelen og sjeleforskningen der utviklingen går som en sirkel i videre og videre krinser, til slutt så omfatter forløpet hele kloden. Det er jo det vi står overfor. Vi var heldige og kom bra ut av det sist. Det er et spørsmål om det blir verre neste gang. Det vet vi jo

ikke.

Som lærer i en bygd som hette Norangsdalen, fikk jeg begynne på en bok, jeg tenkte kanskje kan jeg også lage en bok, og så begynte jeg å skrive og forsøkte å forklare det jeg hadde lært om disse spørsmålene og jeg skrev og skrev og forkastet det ene manus etter det andre, for jeg fikk det ikke skikkelig til. Og etter å ha skrevet disse omkring 100 sider, ja la oss si ti ganger, så overlot jeg det til Aase Brenne til å skrive det om igjen enda en gang. Så fikk jeg det tilbake fra henne og så skrev jeg det enda en gang. Bevare for et slit, et forferdelig slit å begynne å forme det som vi vil la folk forstå. Jeg kjenner det så vel at mange har vanskelig for å komme inn i denne tankegangen, men jeg lot det nå stå til og fikk utgitt boka. Og så sendte jeg boka til en dame i Bergen som hette Martha Ludvigsen og det gikk ikke mange dagene før hun hadde lest den og sier hun tilbake til meg. Nei du skriver bare om deg selv, det er ikke noe å gi ut. Du behøver ikke å prøve deg på noe sånt.

Så sendte jeg boka til noen i Danmark og der kom det et brev der de spurte om det var barn eller barnehage jeg snakker om. Hva slags barn er det du snakker om? Vi har mye litteratur om den slags barn,

sa de, så det passet ikke inn der heller. Og de kunne ikke forstå at det skulle kunne gå an å kalle sånne spørsmål «Bli som barn igjen».

Men første kapittel i boka, det omhandler akkurat det som jeg mener dere bør studere. Der fant BDB den beste forklaring på dette med tider og konjunkturer og oppgang og nedgang. Der står det klart og tydelig sånn som det de så det den gang. Og jødene er bare et bittelite folk, men dette folket opplevde det samme igjen og igjen og igjen og danner utvikling i verden. Oppgangstider og nedgangstider. Det lille jødefolket gikk fra naturalhusholdning til å bruke penger. De gikk over fra å være et ledet samfunn til en stat med lover. Og den første loven er da De ti bud.

Men så vet vi jo at De 10 bud slik BDB forklarte det, og som jeg prøver å forklare det, det er noe helt annet enn De 10 som Bondevik holder på med. Han privatiserer de 10. Gjør den jødiske grunnloven til noe som skal passe for deg og meg på søndagane, og på møtene, når KrF har gruppemøte. Nei, budene gjelder det jødiske folk sett samlet. Man vet jo ikke hvor mange de telte,

forts. side 7

Thorolf Høyer-Finn:

En ny reformasjon vil komme!

Et nødvendig oppgjør med Den norske Kirkes forkynnelse

Kapittel 7

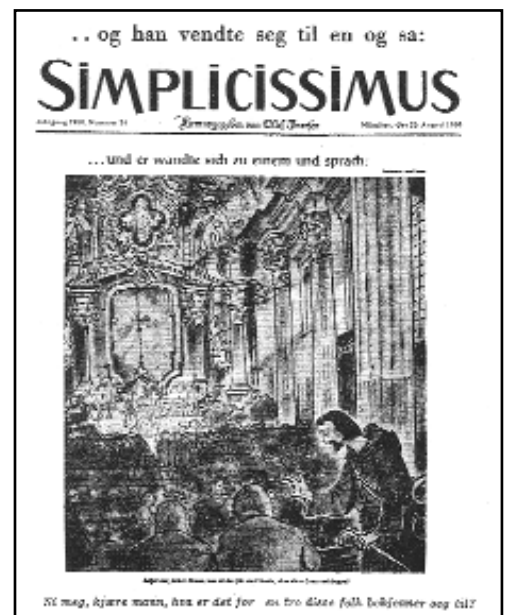
Det middelalderlige forsoningsdogme

Hva lærer våre vordende prester? Lærer de virkelig at Gud er kjærlighet, som apostelen Johannes har skrevet, eller lærer de noe ganske

annet? En professor ved Menighetsfakultetet deltok for noen år siden i en radiodiskusjon. Han sa da bl.a. at Jesu korsfestelse var villet av Gud. En mer kynisk uttalelse har vel aldri vært fremsatt av en teolog i våre dager. Men han ble satt på plass av en katolsk prest, som sa at Jesu korsfestelse vel var forutsett av Gud, men selvsagt ikke villet av ham. Men professoren tillegger altså Gud en forvillelse som trosser all sunn sans.

Og han er dessverre ikke alene om det. Det er et ofte tilbakevendende tema i morgenandaktene at vi alle av naturen er under Guds vrede, og alene kunne frelses fra denne ved at den uskyldige Jesus påtok seg å lide

forts. side 4

Samfunnsliv

Grunnlagt
1931

Med i redaksjonen

Aase Brenne
Haugenv. 9
1400 SKIDag Ove Johansen
Røvik, 8200 FauskeRegnskapene:
Dag Ove JohansenVed innbetalinger benyttes
Postgironr.: 0801 3 15 95 06
Bankgironr.: 3992.07.32589

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Bertram Dybwad Brochmann
grunnleggerAnders Ryste, adr. 6150 Ørsta
ansvarlig for utgivelse
og redaksjon

Biskop Køhn og urkristendommens Jesus

Hvis vi hadde arbeidet mere med urkristendommens Jesus og forkynt hans lære, ville vi bedre forstått Rosemaries kontroversielle utspill. I dag kalles det radikalt når «hun tenker tanker» om homofile/lesbiske presters tjeneste i kirken, ansetter Helge Hognestead (denne bibelgiganten) som «prestevikar» eller antar noe om seksuell utfoldelse før ekteskapet.

Stikker hun en finger i andres bispemager (det gjør hun selvsagt ikke) og undres over kirkens besatthet av eros, når evangeliene og bibelen forøvrig behandler så mange andre viktige livsspørsmål, diskuteres det lite.

Men urkristendommens Jesus, spør folk, hvor treffer vi ham? Ja, da må vi lese evangeliene på nytt og vite at mye av det som står der er billedspråk – «for han talte i lignelser og uten lignelser talte han ikke», sier evangelistene. Mye er også direkte tale eller ekte fortelling, som når han reiste seg mot sin tids uopplyste pengevelde og sa at et samfunnsystem der en prøvde å forene nestekjærlighetens solidaritetsgud med pengemarkedets alles profittkamp mot alle, var en umulighet.

Han stormet tempelkapitalismens høyborg med kraft og larm. Vellet pengevekslernes kontorbord og brukte pisk. Hva ville han gjort i vår pengerentefantomtid? Eller hans kamp mot romer og tempelbeskatningen som presset fattigfolket til sultegrensen?

Det hemmelige politi hadde jo hørt visse rykter om hans syn på skatten og stilte ham et «fellende» spørsmål: Er det tillatt å betale keiseren skatt? Han skjønner deres hensikter og svarer: Vis meg en mynt? De gjør så og han peker på keiserens bilde: Hvis bilde er dette? Keiserens selvsagt. Da gir dere keiseren det han skal ha og Gud det som ham tilkommer.

Disse ord er som en stridsklubbe som slår kronen av keiserens hode, skrev Ibsen.

Slik ble jo Jesus en farlig

opprører. Og hans opprør rettes mot alt som hemmer og stenger mennesket inne i umulige lovparagrafer.

Vurder hans syn på seksualitet? I bl.a. Luk. 20 får vi en illustrerende episode: En mann var gift, men så dør han. Da er regelen slik at neste bror overtar kona, men så dør også han og i alt kommer 5 brødre i søkelyset, for de dør alle.

Hvem skal ha kona når de alle kommer til himmelen? Døden? Himmelen? Jesus er sikkert litt oppgitt. Skjønner dere ikke at Gud ikke er de dødes Gud! Men de levendes! Men tenker dere på Morgendagens samfunn det vi kaller «Himmelens rike». Da verken gir noen til ekte eller tar til ekte, da er de så voksne og selvkontrollerte at de ordner saken på klokeste måte. De er nemlig som engler i himmelen for å si det på Salomonisk vis.

Det finnes prester som mener at Jesus sier at det ikke finnes sex i himmelen. Det må være feiltolkning. Hva så med lesbiske og homofile? Kan ikke slike prester tale om kjærlighet til Allskaperen, og om det å elske sin neste. Ja til og med elske sine fiender. Selvsagt kan de bruke kirken til slikt.

Leser en 3. Mosebok der det advares mot at en mann skal ligge med en mann og en kvinne med en kvinne, er advarselen rettet mot forhold blant primitive stammer ved historiens begynnelse, da villskap og liddighet rådde. Stammen måtte ha en ordensregel, men slike regler kan ikke brukes i dag når det gjelder «slik folk er født».

Kort – Urkristendommens Jesus forandrer mennesket, fjerner steinhjertet, byttes mot et kjøtt hjerte og setter i menneskesjelen en levende ånd.

Vi skal jo læres opp til å bli nye mennesker som skaper annerledessamfunnet bygget på kraften fra livets tre!

Arvid Brodeid

Hundre professorer har talt

Av Nils Rønnebak

Det var vel som en måtte vente det? Flertallet av de utvalgte norske professorer har altså valgt Darwins «Om artenes opprinnelse» som «den viktigste bok for menneskeheten».

I en tid da det største og mest påtrengende behov er ny erkjennelse og forståelse av hva mennesket er, så preges våre autoriteter av dette snevre, enøyede og nå drøvtyggende livssyn! Et livssyn som ikke ser at det i høyeste grad er nødvendig med et oppgjør med darwinismen i den forstand at den ikke tilstrekkelig har sett og erkjent den fundamentale forskjellen mellom «artene» og mennesket.

Det avgjørende for menneskeheten har lenge vært, og er ikke minst i dag, å erkjenne mennesket som åndsvesen, som

«skapt i Guds bilde», som noe mer og annerledes enn alt det andre skapte, og hva det fører med seg av muligheter og risiko å være skapt slik. Dete er også avgjørende for all annen skapning.

Hva betyr det å være «bolig for skapende ånd»? Hva betyr det f.eks. i forhold til instinkter og drifter å ha en skapende ånd og et fantasiliv som kan «omskape alt mellom himmel og jord», forføre og feilkoble driftslivet, dikte og drømme seg bort fra virkeligheten, skape det uvirkelige om til «virkelighet», skape det største og skjønneste, men også skape paradiset om til helvete? Det er spørsmål jeg stilte i min ungdom, dengang jeg studerte veterinærmedisin ved Norges Veterinærhøgskole. Det var et interessant studium, men da jeg så at menneskelivet først og sist berodde på ånden i mennesket, gikk jeg over

til å studere humanmedisin ved Oslo Universitetet. Jeg trodde nemlig at en i legevitenskapen måtte komme inn på betydningen av åndslivet, noe jeg ikke kunne vente i studiet av dyrene.

Men til min store forbauselse og skuffelse fikk jeg erfare at begrepet ånd over hodet ikke ble nevnt eller berørt i hele det medisinske studium og den enorme medisinske litteratur! Åndens avgjørende betydning for vår helse var ikke erkjent, og er det heller ikke i dag. Synet på mennesket som helhet, bestående av ånd, sjel og legeme, og som individer i et samfunn, mangler over alt. I medisinen og biologien tilhører mennesket «dyreriket». Det har vært nærmest totalt blindhet for det vesentligste ved mennesket og skaperverket.

Den samme blindhet har i høy grad gjort seg gjeldende også på andre avgjørende livsområder, som i sosiologien, sosialøkonomien etc. Samfunnslivet er også først og fremst et spørsmål om ånd, ikke om materie og alle slags innbildte størrelser og verdier, men om ånden i folket! Det tales lett om tidsånden, uten noen virkelig erkjennelse av dens betydning, slik at en for alvor spør hva slags ånd som bygger et samfunn opp og gir det liv – eller river det ned?

Å velge Darwin som det viktigste i dag er altså mildest talt lite gjennomtenkt og løfterikt for framtiden. Da ser ikke professorene ut over naturvitenskapens begrensede horisont.

Darwinistene har enda ikke oppdaget menneskets egenart! og derfor heller ikke hva «the survival of the fittest» vil si i menneskenes verden. Her er det ikke spørsmål om de kraftigste kjeper, muskler og klør, heller ikke de spisseste albuer. Med få ord sien det slik i det som virkelig er den viktigste bok for menneskeheten: «Det er Ånden som gjør levende, kjøttet gagnar intet!» Johs. 6,63.

Å granske biologiske røtter kan være et interessant puslespill, men Skaperen og Livet krever nå noe mer av oss! Darwins «revolusjon» er ikke det vesentligste. Av langt større betydning er «åndsrevolusjonen», den som Bibelen fra første til siste blad taler om!

Tåkesyner

Av May Lorentzen

Det senket seg ved kveld
en skumring over jorden;
En sommer står og tar farvel,
slik er naturens orden.

Så faller det et tåkeslør
nedover fjell og lier,
og det som var så klart fra før,
blir skyggelagte stier.

Så driver det fra havet inn
et regnvær over landet...
det føles av en vestavind
som lager skum på vannet.

Mon tåken i vårt eget sinn
vil klare opp – omsider?
– når lyse tanker flytter inn
med nye, gylne tider?

Despoti på larveføtter

**Som gift-kremler
der eser opp ved regn,
oppeste Kreml-despoter
i hammerens tegn.**

**Når invasjonen kalles invitasjon
da er det skummelt ordbedrag,
sagt av en brutal okkupant
der agerer som pansret elefant.
Despoti på larveføtter
knuste frihetskimers røtter!**

**All tvil vek bort,
enhver kan se
at satansmakt med vold kan skje,
ved partislavisk fix ide!**

**«Normalisering» – i Kremles regi,
betød å «utjamne» enhver som vil si
noe nyskapt og bedre
enn andre sa før.
Du skal kjemi-hjernevaskes
– innen du dør.**

**Da voldtas frie menneskesinn
som proppes full av hjernespinne.
Ved hjelp av makt og uniform
skal folk ensrettes til fix «norm»
av statsmakt fastlagt helt konform.**

**Naturens utvelgende ulikhet stor,
fornektes dogmatisk ved fraser og ord.
Skapende ulikhet i menneskers sinn,
skal smålig «utjammes» – ved partihjernespinne.
Sannhetsvik og menneskesvik,
for å gjøre alle lik.**

**Alt svikes – man ihjelslo «bror»
som ikke partislavisk tror
på likhetsdogmet, statssensur og hjernevaskeplikt,
og på å gjøre dyd av egen tankesvikt –.**

**Mekanisk partitenkning virker som tvang,
avbiter «dialektisk», fornuft – mot tvang!
å tvinge enhver til å skrive likt,
opphøyes til dyd og borgerplikt.**

**«Moralen» blir å se det slik:
Følg slavisk fjernstyrt direktiv.
For husk: System går over liv: –
og likhetsloven går over – lik –.**

Svein Otto Hauffen

HENRIK IBSEN:

Abraham Lincolns mord

De løst et skudd derover i vest,
og det skaket Europa op.
Hei, hvilket liv der med ett blev blest
i den hele broderte tropp!
Du gamle Europa, med orden og rett,
med lov for hvert eneste steg,
med rykte foruten mæn og plett,
med dydig harm mot alt sort og slett, –
du blev så forunderlig blek!

På sørgelakk trykkes enhjørning og ørn
og alle de andre dyr;
pakettbåten stikker på kabelens tøm;
depejene myldrer og kryr.
Bomulls-magnaten, gloirens sønn,
de tusen fra løgnens land,
de stod alt og grep efter fredspalmens grønn,
så knallet det ene revolverdrønn,
og så falt han, den ene mann.

Og så tok I skrekk. Europas råd,
er det som sig hør og bør?
En Prøiser-gjærning, en Dybbøl-dåd,
var verden vel vidne til før.
Sin broder hakker da ingen ravn; –
I kommer dog Polen i hug?
Og engelskmannen for Kjøbenhavn?
Og graven ved Flensborg?
Og Sønderborgs navn?
Men hvorfor da harmes nu?

Den røde rose, som blommer hist
og skremmer jer med sin flor,
til den gav Europa sin podekvist
og Vesten sin yppige jord.
I plantet som stikling hin frodige vånd,
der rødmer Amerikas kyst; –
jer var det, som bandt med høist-egen hånd
martyriets blodrøde ridderbånd
på Abraham Lincolns bryst.

Med glemte løfter, med svekne ord,
med traktaters forrevne ark,
med brudd fra iår på jer ed fra ifjor
har I gjødet historiens mark.
Og så ventet I enda, trygge i sinn,
en høst av det edleste slags!
Se, nu spirer jer sæd. Hvilket flammende skinn!
I undres; I vet hverken ut eller inn, –
ti der vokser stiletter for aks!

Hvor loven sitter på knivens spiss
og retten på galgen bor,
er dawningens seier mer nær og viss,
enn her, hvor der myrdes med ord.
En vilje våkner, og holder dom,
og knuser hvert løgnens bur; –
men ormen må først ete skallen tom,
og tiden må først få krenget sig om
til sin egen karikatur.

Der råder en demon med evig makt.
Prøv kun på å by ham tross!
I støv måtte domus aureas prakt,
i grus måtte Neros koloss.
Men først måtte Romer-forbrytelsen nå
over jorden fra pol til pol,
tyrannen sin apotese få,
og keiserens gygne bilder stå
som guder på Kapitol.

Så ramlet det sammen; cirkus og slott,
templer, kolonnens skov,
buer, arkader, alt trampedes smått
under bøffelens skoede hov.
Så byggedes nytt på det gamles grunn,
og luften var ren til en tid.

Nu varsler det mot foryngelsens stund;
nu stiger der pest fra den svampede bunn,
og vifter, snart hit snart dit.

Men er det i råttenskaps sumper vi går,
jeg roper ei akk og ve
over hver en brammende giftblomst, som står
i fylde på tidens tre.
La ormen kun hule. Før skallen er tom,
før brister ei vegg og tak.
Og la kun «systemet» få vrent sig om;
dess før kommer hevnen og holder dom
på tidsløgnens ytterste dag!

Kjære Anders Ryste

Takk for at du la det slik til rette at eg kunne få to dagar på stemnet i sumar. Eg likte meg godt, og eg fekk eit klårare og betre inntrykk av Bs idear og fylgjene av dei enn ein tidlegare hadde. Interesseant nok treffe eg på gjennomreise i Bergen programredaktør Arnold Ålno ved Anatomisk institutt, som fortalde at han hadde alle Bs bøker. Ålno er ein gamal kjenning frå Haugesund. So gratulerer eg deg med dagen pot festum. For meg og er 1. september ein viktig dag: Mor mi var fødd den dagen i 1901. Med beste helsing
K. E. Steffens

PS Eg legg ved ein kopi av ei bokmelding som truleg vil interessera deg.

Religionen fremjar livet

Av K.E. Steffens

Walter Burkert:
Creation of the Sacred.
Tracks of Biology in
Early Religions.
Harvard University Press 1996

Opphavet til religion, språk og kunst er dult i ei fjern fortid, og når ein ikkje hev skriftlege kjelder, må ein gripa til meir eller mindre sannsynlege hypotesar. Walter Burkert (f. 1931) ved universitetet i Zürich er kanskje i dag den fremste kjennaren av gresk religion, men han er og kunnig når det gjeld dei andre gamle kulturane i Den nære orienten og i Millomhavsområdet. På dette faglege grunnlaget dryfter han i den siste boka si religionen, ei ovring som finst hjå alle folk og som den verdskjende sosialbiologen E. O. Wilson kallar

«den største utbødninga» for den omstridde vitenskapen sin. Striden gjeld i høg grad sosiale og politiske spørsmål, for dersom t.d. aggressiv åtferd hjå mennesket er biologisk determinert, kan en lett sjå det slik at det er lite eller inkje ein kan gjera for å rydja ut valdsbruk og undertrykkjng. I nyare tid er det serleg dei som hyllar ein kulturliberal eller sosialistisk ideologi som hev argumentert imot det synet at mennesket er biologisk «fastlæst» eller programmert, og dei hev jamt vore skeptiske eller beint fram fiendsleg innstelte når det gjeld religion.

No er det snaudt fåre for at ein kan finna religiøse genar, og dersom religionen heller ikkje kan forklårast som opium for dei undertrykte eller som eit medvite maktmiddel i hendene på skrupellause makthavarar, kan ein sanneleg spyrja om det i det heile finst nokon

forklårande teori som duger. Korleis kan overtyding av oversanselege makter knyte til ofte innfløkte og å sjå til djupt irrasjonelle ritual har oppstått og vorte overførde gjennom kanskje 100.000 år, om ikkje meir? Det er so å segja uråd å tenkja seg at ei slik ovring kan ha oppstått, slege rot og vorte ålment utbeidd dersom ho ikkje i vid tyding fremja livsdugleiken til dei som overlevde og handla andsynes verda og røyndomen på religiøst vis. Ser ein det slik, må det vera noko grunnleggjande sunt og rett og vitugt i alle desse truer og handlingar som for den moderne tanken kan sjå ut som myrk overtru galskap sett i system.

Det er nett dette som er Burkets konklusjon, og på vegen dit dryfter han med stor lærdom og mange forvitnelege døme millom anna slike ovringar som ofring, utpeiking av syndebukk, skuldkjensle, underordning, struktur i soger som

opphav til mytar, teikn og tydinga av dei. Framstillinga hans er styrd av det synet at djupast sett hev dei grunnleggjande kulturelle ovringane biologiske røter, eller som han segjer det i fyreordet: «General anthropology will in the end have to merge with biology.» Dette treng ikkje føra til reduksjonisme dersom ein gjev ordet «liv» ei vid tyding, men det er ikkje til koma ifrå at Burkert vil møte sterk motstand frå alle dei som hyller og strider for eit spiritualistisk livssyn. Han nemner ikkje Jung med namn, men er skeptisk til teorien hans um *arketypar* (s. 29), og endå om han eit par stader nemner paranormal og mystisk røynsle (s. 6 og 178), er det klårt at han hallar til eit naturalistisk syn på religionen. Det tyder kort og godt at religiøse ovringar ikkje svarar til noko røyning, ikkje hev eit visst objektivt grunnlag i noko slag oversanseleg verd eller åndeleg dimensjon. Hevdar ein noko slikt, vil ein straks få høyra at ein tenkjer uvitskapleg, og det er ei ålvorleg faglege skulding i dag!

Det som sermerkjer Burkets tilnærming er tilknyttinga religionen hev til grunnleggjande livsfunksjonar. Religiøse ovringar fylgjer det biologiske «landskapet» (s. 21), og det gjer dei realistiske og i det store og heile livsfremjande: «Religion is basically optimistic» 8s. 33). Frå ein evolusjonistisk synsstad verkar dette innlysande og logisk, for dersom religion ikkje hev studt og fremja livet i vid tyding, er han ein biologisk anomali, ein uskynleg absurditet, eit fenomen som heilt og fullt strider mot fornufta.

Det er likevel her ein kanskje kan sjå ein veikskap ved Burkets syn. Han reknar nemleg *otte* for å vera det

grunnleggjande tildrivet attom dei religiøse ovringane. Gjennom truer og ritual hev menensket prøvt, og i det store og heile lukkast med, å meistra den angten som han segjer «was bound to multiply» i samband med utviklinga av det menneskelege medvitte kunne godt ha vakse fram og utfalda seg som tilpassing til det røyning utan slik umåteleg «uøkonomisk» bruk av tid og krefter som religionshistoria fortel om. Eg trur at det naturlege utvalet eller seleksjonen snøgt ville ha eliminert som minusvariantar dei individa som gjekk rundt med ein slik otte at dei måtte bruka store mentale ressursar for å meistra honom ved hjelp av reine innbillingar. Eg tykkjer det er mykje meir rimeleg å rekna med at utviklinga av medvitte førde til kontakt med psykiske og åndelege røyndomar som religion og magi er meir eller mindre fantasifulle tilmåtingar til eller utbroderingar av.

Å tenkja slik er å krenkja det rådande vitenskaplege paradigmat, men det er ikkje visst at *det* vil stå ubrigda i dei økologiske krisetidene som manneætta no styrer inn i for fullt.

Kor som er, Burkert hev skrivne ei uvanleg kveikjande og eggjande bok, og alle med faglege interesse for religion vil ha utbyte av å lesa og granska henne.

” Mennesket har religiøst driftsliv, melder B.D.B ”

FRAMH. HØYER FINN:

den straff som Gud egentlig hadde tiltenkt oss.

Den danske prest og forfatter K.E. Nielsen har karakterisert dette middelalderlige forsoningsdogme som det religiøse livs største misforståelse og kirkens mest ondartede feilgrep. Er det kirkens hoveddogme, hva det iallfall her i Norge ser ut til å være, så er det også hovedårsaken til kirkens mangel på åndelig kraft og evne til religiøs og moralsk veiledning. Jeg siterer fra Nielsens menighetsblad «Kirke og Sogn», april 1936: «I uminnelige tider har man forkynt det middelalderlige forsoningsdogme, som gjør kristendommen til en religion for fariseere. Man forvrenger beretningen om langfredag totalt, idet man lærer at det var Gud som stod bak all uretten den dag og bare ville oppgi sin vrede ved å få straffens redsel utløst over den uskyldige. Det var ikke Gud som krevet Jesu død, men mennesker, som i sin fariseisme var fullkommen forvillet moralsk og religiøst. Jesu grenseløse mildhet langfredag var tvert imot det tydeligste uttrykk for hvordan Gud alltid er, og hvordan han da også var i sitt sinn overfor mennesker den dag, skjønnt de korsfestet hans uttrykte bilde.

Men når man ved antagelsen av dette forferdelige dogme mener å være blitt «troende» på den rette måte og derved frelst «fremfor andre», så er dette den fæleste

fariseisme. Den middelalderlige forsoningslære er imidlertid så innprentet i manges bevissthet at det er makeligst å bli stående ved den. Og dens fanatiske tilhengere er kraftig rede til å henvise «de frafalne» til et mørke utenfor, og det skremmer mange. Men er det sannhet? Er det ikke et eneste middelalderlig mørke? Og er det ikke en fæl egoisme å ville oppnå evig salighet ved en annens uskyldige lidelse? Således ville jeg kunne vedbli. På intet område trives fordummelsen som på det religiøse. Man graver sin sannhetsevne ned og lever høyt på en frelsesegoisme, hvormed man mener å ha gardert seg. For den Gud som man tror på, er som denne verdens herrer: også han høster hvor han ikke sådde og samler hvor han ikke spredte. Derfor innretter man seg eogistisk også i sitt religiøse liv, med visshet om selv å få himmelen mens de andre får helvete! Er Gud slik som disse mennesker tenker seg ham?»

Ifølge denne forestillingskrets, skriver Nielsen, får man tilgivelse for sine synder når man antar den nevnte forsoningslære og dermed anser det for guddommelig og riktig således bare å tilgi etter å ha gjengjeldt ond med ond, eller rettere sagt det som er meget verre: etter å ha gjengjeldt det gode med ond for det onde som ikke han, men de onde har gjort!!! Man tilkjøper seg del i syndsforlatelsen ved å underskrive den lumpne ferd,

som bare tilgir etter blodig straff, og når de skyldige ikke kan tåle straffen, så straffer den uskyldige for likevel å få straffet, og (hva som er det aller mest lumpne) krever de skyldiges anerkjennelse av denne fremgangsmåte.

Herefter behøver de skyldige bare å presentere de synder som den uskyldige ble straffet for, på selve åstedet for denne meningsløse avstraffelse. Da kan de dysse samvittigheten i søvn med den beskjed, at nu er alt i såre skjønn orden. De kristnes urettferdighet og hjerteløshet konfronteres her med Guds egen urettferdighet og hjerteløshet, og det skjer dem da intet ond fra hans side. Dette er vel nok rekord i lumpenhet, og kirken er stadig innehaver av denne rekord!

At det må avstedkomme åndelig demoralisasjon og forkvakling av alle sunne religiøse instinkter, er innlysende. Det trenges her en fullkommen omvendelse.»

Hvorfor, spør Nielsen, trådte Gud så ikke frem og pisket sin sønn selv, slik at det ble vitterlig for enhver hvem som ville denne uhyggelige avstraffelse og hadde det virkelige ansvar for den? Hvorfor lot han forvillede mennesker i blindhet agere bøddler for seg?

I fastetiden står presten for alteret og ber en bønn, fastetidskollekten, der han takker Jesus for at han har båret alle våre synder på sitt hellige legeme og med sitt har slettet ut alle

våre overtredelser. Og han fortsetter: «Gi oss alle av din nåde, så vi tror fullt og fast at alle våre synder er oss forlatt for Jesu Kristi lidelse og døds skyld». Gud skulle altså se gjennom fingrene med vår synd, fordi han har fått den gjengjeldt på Jesus, og når han kan tilgi oss, er det fordi han har fått betaling i form av Jesu kvaler på korset! Syndsforlatelsen fremstilles her som en handelsvare, betalt med den uskyldiges lidelse og død. Her er altså Gud den ukjærlige hvis sinn bare kan tilfredsstilles ved at andre tilføyes smerte og lidelse. Han er den hevngjerrige, som må ha hevn når hans «hellighet», hans prestisje, krenkes, og han betenker seg enn ikke å la sin vrede gå ut over en uskyldig. Det er farlig, skriver sokneprest Nielsen, å tilbe en Gud som man kaller kjærlig, men hvis kjærlighet er forvansket, og hvis ukjærlighet, som man derved tillegger ham, blir gjort til det helligste av alt. Langfredagens guddommelige selvfornektelse overskygges av et hedensk-jødisk gudesinn, som uttømmer sin vrede i en bunn-urettferdig avstraffelse av den uskyldige. Man tilber en «rettferdighet», som «retter baker for smed». Hva sunn fornuft kaller meningsløst, blir religiøst av den høyeste guddommelig.

En katolsk prest, som jeg talte med om disse ting, karakteriserte blodforsoningsdogmet som ren og skjær blasfemi, og deri gir jeg ham

min hele og fulle tilslutning. Det sørgeligste av alt er at dette dogme også doseres i to konfirmantbøker, forfattet av norske prester, som jeg har hatt anledning til å se, og i en andaktsbok for barn. Noe mer uansvarlig kan jeg ikke tenke meg. Følgen kan lett bli en masseflukt fra kirken, ja fra selve kristendommen, dersom de unge blir bibragt den oppfatning at dette er kristendom, hva det jo nettopp ikke er. Det står nemlig ikke noe i Bibelen om at det var Gud som fikk Judas til å forråde Jesus, Pilatus til å dømme ham mot bedre vitende, folket til å brøle «korsfest!» og soldatene til å hamre løs på naglene. Det var menneskers ondskap og synd, og ikke Guds, som var skyld i Jesu skjebne langfredag. Gud tilfredsstilles ikke av at noen blir pisket og korsfestet. Det gjør bare fariseerne!

I den svenske kirke har man en langt sannere forståelse av langfredagens begivenheter og denne dags religiøse betydning. Men her i Norge dyrkes fremdeles middelalderens åndelige mørke, oppbevart i et dogmatisk helgenskrin, som selve evighetens lys. Her trenges i sannhet en utluftning, en åndelig storrengjøring, om ikke tenkende nutidsmennesker i sin søken etter religiøs sannhet og etter en mening med livet skal gå kirkens dør forbi!

Kapittel 8

Skrekkmetoden i forkynnelsen

I årenes løp har jeg notert uttalelser i morgenandakter, søndagsbetraktninger og andre avisartikler, foruten hva jeg ved forskjellige anledninger har hørt i prekener. Nedenstående eksempler, som jeg her kommenterer, gir i sannhet et skremmende bilde av den religiøse skrekkmetode, som dessverre ennå i høy grad dominerer forkynnelsen innen vår norske kirke.

Først noen stikkprøver fra morgenandaktene. En rektor sa således at hele menneskeslekten var under Guds forbannelse. Syndefallsberetningen oppfattet han utvilsomt ikke som en lærerik symbolsk fortelling, eller som et sagn, men på en helt bokstavelig måte, som en stedfunnen historisk begivenhet, og syndefallet hadde hatt til følge at Gud hadde forbannet sitt eget skaperverk.

En forstander, som talte noen dager senere, sa at det i oss mennesker overhodet ikke finnes noe som Gud kan ha behag i. Hele vårt liv er besmittet av synd og er under Guds dom. Enn om han hadde betenkt at vi ikke har skapt oss selv og heller ikke har bedt om livet. Da ville han også ha forstått at hans knusende dom over Guds fornemste skaperverk i virkeligheten betyr en likeså knusende dom over Skaperen.

Typisk for den gjengse forkynnelse er at den så å si anlegger et minimumstermometer på hele menneskelivet. En oppadgående

bevegelse markeres i det hele tatt ikke, mens derimot enhver nedagående bevegelse blir omhyggelig registrert og beskrevet og protokollert, og lavmålet, ja det absolutte nullpunkt, danner grunnlaget for bedømmelsen av alt menneskelig. Alt det gode, som erfaringsmessig kan utfolde seg i menneskenes sinn, og som det nettopp skulle være forkynnerens oppgave å gi næring og gode vekstbetingelser, regnes det overhodet ikke med. Bare det onde kommer inn i bildet, og det blir lagt under mikroskopet og forstørret ut over alle rimelige grenser, hvorefter det blir drøvtygget i det uendelige og således servert som sjeleføde. Til liten ære for menneskene, og til enda mindre ære for Skaperen! Ja, jeg har endog hørt en prest si at ikke bare våre synder, men også våre gode gjerninger diskvalifiserer oss for saligheten!

Gud er kjærlighet, skriver apostelen Johannes. Men hvordan kan han da «kle seg i hevners klær og svøpe seg i sin nidkjærhet som i en kappe» (Esaias 59, 17)? Det er uforståelig å velge en slik tekst til en andakt!

En sogneprest fortalte i morgenandakten om en gutteleir. En av guttene hadde forløpet seg, og skulle ifølge reglementet få pisk. Men en eldre kamerat fikk medlidenhet med ham og tilbød seg å ta straffen i hans sted. Dette gikk da

leirens leder med på, og pisket så den større gutten, skjønnt leirlederen visste at han var uskyldig. Men dette hadde øyensynlig intet å bety for leirlederen, når han bare fikk en som han kunne piske! Ja, så fortalte da presten hvor rørende takknemlig den lille gutten siden viste seg overfor sin større kamerat, som hadde frelst ham fra straffen ved å ta den på seg. Men hvilke følelser begge guttene måtte nære overfor den urettferdige og brutale leirlederen, derom nevnte presten intet. Men denne bestialske leirlederen i hans forhold til de to guttene fant altså presten verdig til å illustrere Gud i hans forhold til menneskene og til Jesus som menneskenes «stedfortreder»!

Ved en senere morgenandakt over emnet «Den gode hyrde» siterte presten det gammeltestamentlige ord om at Herren lot våre alles misgjerninger ramme ham – og han siktet da til Jesus: «En hyrde som på grunn av sin stedfortredende død også beskytter oss mot Guds hellighet.» Denne hellighet oppfattes altså ikke som kjærlighetens uendelige godhet, som i sannhet må sies å være hellig, men som en redselshellighet i stil med en østerlandske despots nidkjære og hensynsløse hevdelse av prestisje, av sin egen «ære». Presten mener at vi trenger å beskyttes mot Gud, som om Gud representerte en fiendtlighetsinnrettet makt – og denne beskyttelse har da Jesus bragt til veie ved å stille seg mellom Gud og oss og ta imot den straff som Gud egentlig hadde tiltenkt oss! At Gud da også må ha inspirert Judas til hans forræderi, Pilatus til hans troløshet og soldatene tilt deres råskap for således å få denne straff iverksatt synes ikke å volde presten noen betenkeligheter!

Jeg går nu tilbake til 1958, til lederartiklen «Justismordet i

Jerusalem» i Vårt Land for 2. april nevnte år. Jeg siterer: «Ser så Det nye testamentet på Jesu død som et justismord, som verdens største uhell? Nei, tvertom. Nettopp her skjedde rettferdigheten fyldest! Dette er Det nye testamentets paradoksale budskap. – For egen del av Jesus uten skyld og synd, og likevel bar han menneskets hele syndskyld. For den høyeste domstolen i himmelen og på jord, for Gud selv, ble han som stedfortrederen kjent skyldig og tok straffen på seg. Likesom synden kom inn i verden ved ett menneske, det første, således kom nå rettferdigheten ved ett menneske.»

I den Gud som her forkynnes, kjenner vi igjen den bestialske leirlederen fra en av de her omtalte morgenandaktene. Altså er Gud den ukjærlige, ja, grusomme, hvis sinn bare han tilfredsstilles ved at andre tilføres lidelse! Altså er han den urettferdige, som ikke kan tilgi uten først å straffe! Altså er han den usannferdige, som finner det i sin orden å straffe en uskyldig! Altså er han den usannferdige, som for en annens skyld anser oss for å være rene og rettferdige uten at vi i virkeligheten er det! Altså er han den overfladiske, som ikke har noe imot at personen selv er uren, dersom bare drakten er ren! Og slik ville jeg kunne fortsette i det uendelige. Og det verste av alt er at Gud ifølge denne forestillingskrets også er den lumpne, som krever de skyldiges anerkjennelse av den uskyldiges avstraffelse i deres sted – en form for justis som ingen sivilisert domstol ville være bekjent av å praktisere! Vel kan en uskyldig komme til å lide i de skyldiges sted, men aldri i egenskap av forbryter! Det bør videre være soleklart at en syk person ikke blir hjulpet ved at en frisk person blir innlagt på sykehus som hans

stedfortreder!

Da Jesus langfredag lot seg korsfeste, var dette så fjernt som mulig fra skrekkmetoden. Ved sin selvhengivelse langfredag ville han jo nettopp med åndens og hjertets våpen bekjempe skrekkmetoden, hvis representanter hadde naglet ham til korset. Men skrekkmetoden er seiglivet, og den unnsner seg ikke for å ta Jesus til inntekt for seg. Man bygger kirker til hans ære, og så fyller man dem med tanker som Jesus gav sitt liv for å bekjempe! Ja, enn ikke barn og ungdom går fri for skrekkmetodens påvirkning. Det er her tilstrekkelig å henvise til to konfirmantbøker, som jeg har hatt anledning til å se, ja endog til andaktsbøker for barn.

Når skribenten i Vårt Land også hevder at synden kom inn i verden ved ett menneske, så har vi ikke større grunn til å ta ham alvorlig enn om han hadde hevdet at jorden var flat. Det trodde man nemlig også på Paulus' tid. Vi vet nemlig i våre dager atskillig mer om menneskeslektenes opprinnelse enn hva Paulus visste, og å ville gjøre Paulus' antropologiske forestillinger gjeldende ennå i våre dager er både uvederheftig og uredlig. Men slike forlenget antikkverte forestillinger danner jo et ypperlig grunnlag for skrekkmetoden – og det ligger jo i selve skrekkmetodens natur at alle midler er tillatt når det gjelder dens håndhevelse!

Tiden er i aller høyeste grad moden for en ny og meget gjennomgripende reformasjon, med forsakelse av skrekkmetoden og alle dens gjerninger og alt dens vesen. Mon ikke vi, som preker mot hedningenes avguder, selv har den verste avguden, efter megen gjengs forkynnelse å dømme!

Kapittel 9

En kjetterprosess

La meg gå tilbake til november 1957, da det i Oslo ble holdt et kirkemøte som formet seg som den reneste kjetterprosess mot daværende biskop Kristian Schjelderup. Det ble endog fra «bekjennelsestro» holdt gitt uttrykk for forbauselse over at prest og menighet hadde tatt imot ham og ikke stengt dørene for ham når han var på visitas! Og Schjelderup-saken ble behandlet i umiddelbar tilknytning til Mykle-saken! Ja, hva skal vel alle rettsindige mennesker tenke om vår kirke, når dens forgrunnsfigurer med støtte av et overveldende flertall av representantene ved kirkemøtet opptrer slik? Er dette kristelig adferd vil man spørre.

Selv om biskop Schjelderup ikke kan godta Albert Schweitzers ultraradikale teologi har han dog anerkjent ham som en kristen, som en der endog i meget høy grad er besjelet av Jesu ånd og sinnelag. Men dette har altså biskopen fått kritikk for. Enda verre er det imidlertid at

han finner forestillingen om evigvarende straffelidelser helt uforenelig med troen på en kjærlig Gud. Biskopen har jo innrømmet at han tror på to utganger av livet (vel som ytterligheter betraktet, i full overensstemmelse med Jesu egen lære), og at han regner med fortapelsens mulighet (vel som en frivillig bortvendthet fra Gud, hvorved man avskjærer seg fra hans velsignelse, men uten å antyde noe om varigheten av en slik tilstand). Men dette er altså ikke nok for de «bekjennelsestro»! Nei, fortapelsen skal være evig til sin varighet, og den er å betrakte som en av Gud selv påført straffelidelse, altså som en grusom hevn fra den Allmektiges side, uten noe annet formål enn nettopp å volde lidelse, og det gjennom all evighet! Ja, for slik står det nemlig i «bekjennelsen» – og dens ordlyd er ifølge denne oppfatning i rent bokstavelig forstand bindende for kirken gjennom alle tider!

Kapittel 10

Helvetesforkynnelsen

Religionens oppgave er jo å fremme det gode og å hemme det onde. Religionen skal verne og forøke hjertets verdier, som er de høyeste i livet. Derfor er det så sørgelig å måtte konstatere at det ikke finnes noe område der mennesker kan være så ufine som nettopp på det religiøse. Hvor mange prester og predikanter forkynner vel ikke en Gud i sin egen tarvelige, sjelslignelse? Ja, overfor en stor del av forkynnelsen er langt sterkere ord enn ufrihet på sin plass.

Det er en i høyeste grad uren tankegang som ligger til grunn for forkynnelsen av en brutal, hevgjerrig Gud, som til evig tid piner sine egne skapninger i et usigelig redselsfullt helvete. Det er også en uren tankegang når man setter en grense for Guds tålmodighet ved å forkynne jordelivet som en «nådetid» med den legemlige død som omvendelsens siste frist. Kjærligheten tåler nemlig alt, tror alt, håper alt og faller *aldri* bort. (1. Kor. 13).

Hvorfor skulle forøvrig Gud påføre synderen en straff utenfra? Har da ikke synderen straffet seg selv nok? Ved å gjøre det onde straffer vi nemlig oss selv dypere og frykteligere enn hva selv våre verste

fiender vil kunne gjøre. Alle våre tanker, ord og gjerninger bærer nemlig frukt etter sin art, ifølge loven om årsak og virkning, sæd og høst. Dette gjelder såvel det gode som det onde. Var det ikke slik, ville tilværelsen ikke ha noen fast sammenheng.

Ut fra disse forutsetninger må vi forstå de symbolske uttrykkene himmel og helvete. Himmelen er fred og harmoni, helvete er ufred og disharmoni. Jesus sier jo også at himlenes rike er vårt eget indre. Både himmel og helvete betegner således sinnstilstander, iallfall i første rekke. Men ut fra sin sinnstilstand, sin mentalitet eller åndelige innstilling, påvirker ethvert menneske sine omgivelser og yter sitt bidrag til oppbyggingen av den ytre verden. Således skapes det en himmel eller et helvete også i det ytre, i sansenes og materiens verden.

Helvete, skriver forfatteren T.S. Elliot, er jeg selv. Helvete er å være seg selv nok. Intet å flykte fra og intet å ta sin tilflukt til. Alltid ensom.

Ja, slik må det være. Vi er skapt til samfunn med kjærlighetens Gud og til samfunn med hverandre, et samfunn der familiens lover skal råde og som således er grunnnet på

De er i sannhet noen merkelige mennesker, disse «bekjennelsestro». De taler om evige helvetesstraffer med mindre sinnsbevegelse enn tilskuernes ved en fotballkamp når en av partene får mål!

En «bekjennelsestro» innrømmer faktisk at han engang meget vel kan ha sin ektefelle, sin far og mor, sine egne barn i helvete uten at dette gjør ham det aller minste. Men selv hører han altså til «de frelste». Det er imidlertid ikke vanskelig å bevise at han i virkeligheten slett ikke er frelst, og heller aldri kan bli det, så lenge han inntar et slikt standpunkt. La oss et øyeblikk anta at hans tro er sann, men at han selv engang i sin himmel vil være fylt av kjærlighet og medlidenhet. Da er han jo ikke frelst der, men lider tvert imot uhyggelig ved tanken på sine kjæres og alle fordømtes endeløse pine. Han vil da bare ha en eneste tanke, nemlig å trøste og hjelpe de fordømte, å bringe lindring og om mulig bidra til å tømme helvete – men det får han jo ikke lov til! Himmelen selv må da for ham bli et uutholdelig helvete! Eller også er han en kjempestor egoist i sin himmel og bryr seg ikke et fnugg om hvordan andre har det, når han bare selv har det bra – og da er han så

kjærlighet, godhet, forståelse og hjelpsomhet. Bare kjærligheten kan skape en himmel og kan skape samfunn. Hjertekulde derimot skaper isolasjon og ensomhet – og det er nettopp helvete.

Himlenes rike er kommet nær, sa Jesus. Han forkynte kjærlighetens evangelium. Men da måtte han også advare mot de tilstander som hjertekulden skaper. Og han uttrykte seg da på sin samtids farverige billedsprog. Imidlertid må vi være klar over at mentaliteten på Jesu tid var fylt til randen av gammel jødedom, og da vesentlig av senjødedommen med vredes- og domsteologi. Ofte ble da dette vevet sammen med inntrykkene av Jesus, slik at man la ham det i munnen han aldri kan ha sagt, eller tilla ham gjerninger som han aldri kan ha gjort, som ødeleggelsen av 2.000 svin i gadarenernes land og forbannelsen av fikentreet.

Når vi ser hvorledes prester ennå i våre dager roter sammen jødedom og kristendom, så forstår vi saktens at Jesu samtid og nærmeste eftertid også kunne gjøre det.

I sin bok «Moderne tankegang og religiøs tro» påviser den danske preste K.E. Nielsen hvorledes meget stoff fra den senjødiske litteratur i jødedommens forfallsperiode er gått direkte over i det nytestamentlige skrift som kalles Johannes' åpenbaring, men er overbelastet med ukristelige tanker, hvorfor da også Luther frakjente det åndelig rett å høre til Det nye testamente. Også evangeliene har imidlertid som innskudd stoff som er tatt fra det

ufrelst som overhodet mulig, ja til og med en meget fordervet synder.

Det innvendes undertiden at Gud vil berøve de frelste erindringen. Han skal avskjære helvete så fullstendig at ingen av de frelste overhodet kan komme i tanker om at det eksisterer, og enda mindre huske gamle venner som nu befinner seg der. Evnen til medlidenhet, til å nære varm medfølelse med de ulykkelige, og offerviljen, som får et menneske til med glede å gi avkall på egne fordeler hvis dette kan bli til hjelp og glede for andre, pleier å regnes blant de vakreste og edleste av alle menneskelige egenskaper. Men de «bekjennelsestro» kan således ikke bli frelst uten at det beste i deres natur blir operert bort. For å kunne berede dem himmelens salighet må deres Gud senke deres menneskeverd og tvinge dem til å glemme dem som de burde hjelpe og bære i sitt hjerte.

Helvete ligger i Norge, skrev i sin tid Axel Kielland i Dagbladet. Og han har rett. I Sverige f.eks. ville en kjetterprosess som aksjonen mot biskop Schjelderup i våre dager ha vært helt utenkelig. Men her i Norge ligger vi på dette spesielle område sørgelig langt tilbake. Det ser ut til at vår kirke snorksover og nu og da

senjødike domsdilerium:

«I forutsigelsen av dommedag, da Jesus skulle skille bukkene fra fårene og styrte bukkene i evig redsel, ganske uventet, så at elendigheten kommer på dem bakfra, er senjødiske domstanker lenket sammen med den kristelige tanke, at alt hva vi gjør mot mennesker, har vi gjort mot Gud. Men enhver kan se at det er en skrikende motsetning mellom den Jesus, som langfredag heller selv lar seg dømme til lidelse enn å dømme andre dertil, og den Jesus, som er den brutale nedstyrter i evig redsel. Michelangelos dommedags-Kristus i Vatikanet er en diametral motsetning til den korsfestede på Golgata. Og vil man ikke se det, eller *tør* man ikke innrømme det, så splintrer man det kristne gudsbegrepet totalt i aldeles uforlikelige motsetninger».

I et kapittel om «Straffens villfarelse» kommer sokneprest Nielsen nærmere inn på det evige helvete:

«Straffen er en tarvelig måte å komme utenom hjelpsomhet på – og straffen blir ikke bedre ved å kamoufleres som hjelp. Tanken om Guds straffedommer er en fordom som er blitt til religion. Derved har de ondeste makter kunnet hylle seg i lysets kledebon og skape berg av lidelser, bunnløse hav av moralsk og religiøs fortvilelse, utallige helveter hvor det skulle ha vært skapt en himmel.

Straffetroen kulminerer i troen på et evig helvete, kynismens høydepunkt.

I det materialistiske og fritenkerske livssyn kan det være

snakker den i søvne om teologiske problemer som var aktuelle for mange hundre år siden, mens folkeopplysningen ennå stod lavt. Teologene bør gni seg i øynene, våkne opp og se hva klokken er slagen. Vår tids mennesker er nemlig realistiske og tar ikke ukritisk til takke med foreldede og dessverre ofte også dypt umoralske dogmer, og de lar seg ikke imponere av den religiøse skrekmetode, enn ikke i dens verste former.

Kjetterprosessen i Oslo viser med all ønskelig tydelighet at det er livets største fare når fordommer blir religion, og når det religiøse livs avfallsstoffer opphøyes til rang av guddommelig sannhet.

Hva som i våre dager trenges er først og fremst avbrutalisering av den kirkelige forkynnelse. På avbrutaliseringens område var biskop Schjelderup vel vår fremste og mest innflytelsesrike foregangsmann, og ære være ham for det! Og han kan være forvisset om at alle rettsindige mennesker i vårt land, alle som ikke er behersket av gamle førkristelige forestillinger, omfatter hans minne med den varmeste sympati.

megen ærlig sannhetssøken, men kynismens vesen er blottet for alt godt. Den består i ubetinget å sette makten i høysetet og å akte hjertet og dets krav for intet. Kynismen er synden i rendyrking, ikke synden av svakhet, men synden uten betenkeligheter. Men den argeste kynisme finnes hos dem som dømmer sin neste til et evig helvete.

Forøvrig er troen på et evig helvete den største dumhet som finnes, et fantasteri, som bare kan fastholdes av mennesker som mangler alvor til å tenke en tanke til bunns på det religiøse område.

Troen på at Gud straffer størsteparten av mennesker med å hensette dem i et evig helvete, er troen på Guds kolossale fallitt som skaper. Den er opphøyelsen av kynismen til guddommelig rang og nedsenkelsen av all kristelighet i håpløst vrøvl.

Læren om det evige, men totalt unyttige helvete viser tydelig meningsløsheten og goldheten i kirkens straffetro. Det evige helvetes totale unytte viser som i en hovedsum straffens totale villfarelse».

Forøvrig har alle danske dogmatikere av betydning uttalt seg mot læren om det evige helvete. Jeg kan her nevne professorene H.N. Clausen og I.P. Bang, biskop Martensen, dr. F.C. Krarup og pastor Otto Møller. Videre domprost Martensen-Larsen og stiftprost Paul Brodersen. Flere av de gamle kirkefedrene tok også avstand fra læren om det evige helvete, bl.a. den største av dem alle, den lærde Origenes.

Advarsel til Bill!

PUSSY-POWER aldri sover... pass deg for hver såkalt LOVER!

C. von Clinkenhofen

Sigar i vagina... ja takk!

Intet er nytt under solen og kjolen!

En sjømann berettet fra Østen om en havnekneipe, der en danser viste røyking av sigarett med vagina. Kanskje ønsket den gode Monica å vise den like så gode Bill slik røyking?

Spørsmål: Var det fyr på sigaren? Utvendig altså! – Noe for Nordens

Ambassader og andre rapportskrivere å oppklare i USA?

Tross alt dør det på vår klode 40.000 av sult hver dag. Relatert til befolkningsekspløsjonen må det følgelig avgjort være bedre med sigar framfor penis i vagina!

Ove Nielsen

Embetet, en anger verd!

Ja, Roma var en messe verd... og USA's presidentembete er vel en anger verd? – Seksuelt har Bill Clinton dog intet å angre! Han har bare levd ut sin og hankjønnets gudsskapte seksualitet. Med humor, vennlighet og uten vold... Han passer jobben og familien sin. Det er mange menn som ikke gjør det!

Av frykt for småborgerne presset Bill til falsk ed, er beklagelig men forståelig. Dog, å forstå er å tilgi! Derfor: Stå på Bill Clinton! For USA, Verden og Framtiden!

David Harleyson

ANDRES MENING: AFTENPOSTEN:

Det nye kristendomsfaget

Historisk villfarelse
i lærebok

Av Arne Tumyr, Kristiansand

Det får være presten, kåsøren og forfatteren Karsten Isachsen tilgitt at han i sin bok «På leit», (kristendomskunnskap med religion- og livssynsorientering) som utkommer i disse dager, tilfører tusener elever i grunnskolens 9. klasse usann kunnskap om vår okkupasjonshistorie. Det prinsipielt betenkelige er imidlertid at Kirke- og forskningsdepartementet, gjennom Nasjonalt læremiddelsenter, godkjenner en agitatorisk lærebok av religiøs karakter også som historisk vederheftig.

I en presentasjon av Eivind Berggrav på ti sider i boken utsteder forfatteren en uforbeholden panegyriske heder og ære til Oslo-bispen Eivind Berggrav knyttet til omstridte politiske stridsspørsmål under og etter krigen.

Elevene får en feilaktig historieoppfatning når de på side 77 leser at Eivind Berggrav representerte under krigen «... det åndelige og politiske lederskap...»

Sannheten er dessverre at overfor tyskerne sto Eivind Berggrav for en samarbeidslinje som bidro til å bryte ned motstandsviljen i det norske folk. Den geskjeftige Oslo-bispen oppkastet seg som politisk veileder. Han sto for en politikk som kongen,

regjeringen og alle som kjempet mot overmakten opplevde som svik.

Berggrav gikk inn for at Norge skulle søke separat fred med Tyskland, og at regjeringen Nygaardsvold og kongen skulle avsettes. Redaktøren av de norske BBC-sendingene fra London, Thomas K. Derry, ville stemple den norske biskopen som forræder.

Biskop Berggrav formanet det norske folk til ikke å gjøre motstand mot overfallsmakten ved å henvise til Haag-konvensjonen. Det viste seg å være folkerettslig vranglære. Likevel skriver Karsten Isachsen i boken, med Gunnar Sønsteby som «sannhetsvitne», at denne kritikken mot Berggrav er et utslag av «misforståelse».

Med andre ord: Kirkens folkerettslige vranglære Berggrav forkynte i 1940 formidles videre på departementets ansvar til den oppvoksende slekt, femti år senere. Men rett skal være rett – etter at kongen og regjeringen i London hadde avvist kravet fra Oslo (Stortingets presidentskap), opphørte Berggrav etterhvert med sin samarbeidslinje overfor tyskerne. Han ble senere kristenfolkets motstandsmann nr. 1.

I boken (s. 81) heter det at Berggrav etter krigen mante til «mildhet mot landssvikere». Det er ikke riktig. Høsten 1945 ga han ut

skriftet «Folkedommen mot NS» der det bl.a. heter: «Det er iallfall ikke tillatelig i kristendommens navn å oppfordre til å være overbærende overfor svikere.»

Bitterheten blant de dømte NS-medlemmene var stor for de minnet om at den samme Berggrav høsten 1940 hadde uttalt om innmeldelse i NS: «Enhver må følge sin overbevisning». Marie Hamsun – dømt som landssviker – var en av dem som skrev til Berggrav og gav uttrykk for skuffelse. Preket ikke kirken kjærlighetens evangelium?

Berggrav svarte at han sto ved hvert ord han hadde skrevet.

Det er også historiefordreining overfor den oppvoksende slekt når Karsten Isachsen skriver om «Kirkelig motstand i Tyskland før og under krigen». Mens han beretter i detalj side opp og side ned om tragiske skjebner til noen få aktivister som ut fra et religiøst ståsted med livet som innsats kjempet mot nazismen, burde han i stedet ha dokumentert side opp og side ned hvordan så vel den katolske kirke som de evangeliske trossamfunn i Tyskland aktivt støttet Hitlers erobringspolitik.

Det er også forstemmende å registrere hvordan denne læreboken generelt inntar en positiv holdning til religionenes innvirkning på samfunnslivet i verden, på regler,

Biskop Berggrav.

lover, seder og skikker, uten å påpeke at nettopp religionene i en rekke stater undertrykker menneskene. Det kommer ikke frem at den religiøst begrunnede politikken i mange land er i strid med rettsstatens prinsipper, de demokratiske grunnverdier og menneskerettighetene. Vel er det så at dette skal være en «positiv» bok for religionene – gjennomlest som den er av religionsvesenets forskjellige autoriteter – og godkjent av departementet – der Jon Lilletun fra KrF rår grunnen.

Ikke desto mindre er det litt uhyggelig at religionspåvirkning –

selv i vår tid – fortsatt har fritt spillerom i den offentlige skole. Derved opprettholdes essensen i de religiøse dogmer og postulater. Man verner den «hellige tro» og forhindrer at det skapes grobunn for religionskritisk tenkning. På den måten kan religionsforkjempere forsvare seg selv og sin konfesjon. De har nok en viss frykt for den potensielle og skremmende fare som for dem ligger i at elevene trekker den konklusjon at de guddommelige religioner er menneskehetens svøpe.

Dagbladet:

Moralsk dom over Hamsun?

Det synes som om Andreas Wiese i sin visdom har kommet til at enhver omtale av Knut Hamsun uansett bør avsluttes med: For øvrig er det min mening at Hamsun var nazist. Wiese om det, som Hamsun ville sagt.

Selvsagt var Hamsun Quislings mann. Han fremholdt det jo ustanselig selv, før, under og etter krigen, og ville gjerne straffes for det. Han fikk ikke lov av Staten...

Om han var Hitlers mann, er mer tvilsomt. Men selv Wiese vil nok vike tilbake for å erklære Hamsun som Himmlers, Eichmanns, Auschwitzkommandant Rudolf Hess' mann.

Og det er disse personer som «nazist» og «medlem av Nasjonal Samling» assosieres med i dag, enten det er Quisling eller enkefru

Hansen på Frogner som ble innmeldt av sin mann i partiet fordi han hadde studert til ingeniør i Tyskland og hadde fått smaken på tysk øl og ro og orden.

Jeg anser Hamsuns politiske naivitet på linje med fru Hansens. Naiviteten kostet antakelig fru Hansen rundt 250.000 kroner regnet i dagens mynt. Hamsun måtte ut med rundt 15 millioner kroner, tre millioner mindre enn Staten måtte punge ut med til Per Liland for å ha ødelagt livet hans og hadde knapt penger til mat og klær på sine siste dager.

Det var Staten som bestemte seg for å bruke jussen mot Hamsun. Det angivelige medlemskapet i Nasjonal Samling var herredskasserer Jakob Flaas og gårdbruker Aanund Espelands kronargument for å felle Hamsun i Herredsretten, hvilket Høyesterett uten dikkedarer sluttet seg til. Og det forfalskede partimerke på jakkeslaget var et av bevisene i

Høyesterett.

Wiese bruker moralen mot Hamsun. Han skal ha vært medskyldig i nazismens fremvekst, opplyser vise Wiese oss.

Jeg har aldri støtt på det argumentet i noen historiebok, hverken tysk eller norsk. Det ville også vært forunderlig, for Hamsun deltok ikke i noen valgkamp i Tyskland under Hitlers og nazismens vei til makten, og i Norge endte nazismens fremvekst før krigen med en oppslutning om Nasjonal Samling på under en promille.

Det står enhver fritt å felle moralske dommer, over Hamsun, andre, ja, til og med seg selv. Wiese burde tenke litt over det neste gang han plasserer Hamsun med et forfalsket kainsmerke under en fet tittel om at Hamsun var nazist.

Nils Rønning

Økologien
kan samle oss

Debatten pågår i ulike fora om hva som er verdifullt. De fleste mennesker i dag er nok enig om at naturen betyr mest. Økokrisen har bidratt til at denne oppfatningen er blitt bevisstgjort. Likevel er det slik at forholdene i praksis ikke er i samsvar med denne oppfatningen.

En del er nok gjort, og mange mennesker er dypt bekymret over den pågående klimaendringen. Hvordan skal det ende? I hverdagen er det nok mange som er mer miljøvennlige i sin være- og handlemåte. Vi bruker mindre energi, gir papir og aviser i retur til gjenvinning, og noen av oss deltar i hjemmekompostering osv.

I et helhetsperspektiv monner det så lite likevel. Økologisk utsyn over forrige året viser dette. Fremtiden i våre hender kan bekrefte dette. Forbruket har økt igjen.

Poenget er at det nytter lite med verdidebatten dersom samfunnet forer oss med informasjon som dreper alt verdiliv hos meg og deg. Det er faktisk slik enda i vårt

samfunn at det faktisk er liten plass for våre verdiressurser. Organisasjonssamfunnet som er knyttet til en tenkemåte uten verdier drar oss alle mot stupet. Verditenkningen har ringe vilkår da den ikke lønner seg i fiktive verdier.

Vi vet også at det er overpersonlige institusjonelle forhold som regulerer det som skal bli til psykologiske strukturer i vår utvikling, og dermed bestemmende for våre handlinger i hverdagen. Derfor må det skje noe med disse forhold. Det ser ut som om økologien kan samle oss, slik at vi på både det individuelle og kollektive plan kan lære å forholde oss til de virkelige verdier, som er knyttet til frigjøring av hjernens verdiressurser (jfr. Matti Bergstrøm) og til det organiske og biologiske livet. For å redde verden må de overpersonlige, institusjonelle forhold (det kollektive) gi naturen og livet (Gud) førsteprioritet. Alt annet må vike for denne kjennsgjerning.

Astrid Strømme

Forspillet til 9. april 1940

Jørgensen skriver i Østlendingen den 7. april at tiden er moden for at sannheten om 9. april samt det som skjedde ved okkupasjonen skal frem. Ja, en skulle tro det, etter snart 60 år, men de dokumenter som finnes her til lands angående disse hendinger er ikke tilgjengelige på mange år enda. Landssvik-arkivet skal jo være lukket til år 2025. Rettssvindel og historieforskning har jo gått hand i hand.

Ved det såkalte rettsoppgjøret ble titusener av nasjonale kvinner og menn dømt som landsforrædere og kriminalisert og står fremdeles i kriminalarkivene, selv om de var aldri så respektable mennesker.

Det ble jo brukt lover som ble laget i London under krigen og ble brukt med tilbakevirkende kraft, noe som er i strid med folkeretten, grunnloven og et hvert rettsystem. Det er klart at de styrende er redde for alle disse justismord ved siden av at de ble syndebukker for denne okkupasjonen.

Hitler erklærte i 1939 at Tyskland ville respektere Norges nøytralitet og at han ikke ville gripe militært inn i Norden. Dette under forutsetning av at han ikke ble tvunget til det av de allierte.

Det var H. Scheit som fikk beskjed av Hitler om å reise til Norge for å holde ham underrettet om all britisk virksomhet i Norge. Den 19. desember 1939 landet han på Fornebu med 40.000 falske pund i kofferten. Han hadde tolv agenter i sin tjeneste. Den 10. februar 1940 står Scheit i skjul på Oslo havn, hvor den norske fraktdampere «Solveig» har lagt til ved kaien. Straks etter ankomsten har mannskapet på skipet

gått i land, men Scheit vet at «Solveig» ikke har seilt tom i fra den skotske havnebyen Dundee. Timene sleper seg frem da det plutselig drønner av motorstøy. Tre lastebiler, som for øvrig kjører med mørklagte lykter, stanser på kaien ved «Solveig» og blinker med lyktene tre ganger. Da blir det liv på dekket. Scheit teller 72 mann som smetter ned landgangen, alle kledd i trenignsdrakter og med hver sin koffert. Det kommanderes på engelsk og det hele foregår militært. Scheit er sjokkert og forstår at den informasjonen han har fått om at adskillige britiske militære enheter er kommet iland i Norge på mystisk vis, er riktig. Han sender da straks melding om disse spesialenheter, som skal brukes ved Vestmaktens invasjon av Norge, til Hitler.

For agent Scheit var restauranten i Dovrehallen en gullgrube. De kretser som vanket her besto av stortingsmenn og høyere funksjonærer i regjeringspartiet. Således kunne han sende denne melding til Berlin: «I den norske regjering hersker det ingen tvil om at en alliert besittelse vil komme i den nærmeste fremtid. Regjering og kongehus er ikke innstilt på å gjøre motstand i mot en slik aksjon.»

Den 16. februar 1940 leverte Norge selv beviset på at de ikke ville forsvare sin nøytralitet. Dette i strid med folkeretten da en engelsk destroyer entret et tysk forsyningskip i Jøssingfjorden. De norske torpedobåter foretok seg ingen ting etter ordre fra admiralitetet.

Flere ganger hadde Scheit fått meldinger fra en britisk agent om

minelegginger og besettelser av Trondheim, Narvik, Stavanger og Bergen. Den britiske historiker dr. Derry skriver da også i sin bok, «Felttoget i Norge», at britene ikke regnet med noen motstand.

Den 3. april 1940 fløy Scheit til Berlin, hvor han forela sin bedømmelse av situasjonen i Norge for Hitlers adjutant. Dersom Tyskland ville komme de allierte i forkjøpet, måtte det ikke nøles et øyeblikk. Nå dreiet det seg om timer. Det han imidlertid ikke fikk vite, var at Hitler hadde fastsatt aksjonsdagen til 9. april 1940, dagen før.

På Arbeiderpartiets landsmøte i 1930 erklærte Fr. Monsen at det alltid i partiet hadde vært enighet om at vi skal gjøre den nasjonale hær ubrukbar. Det brukne geværet var symbolet. Einar Gerhardsen uttalte følgende på det samme møtet: «Hva angår det direkte spørsmål om å anskaffe våpen tør det finnes flere veier, og disse håper vi komiteen kan vise. Det er som man vil forstå så ømtålige ting at det ikke kan gjøres til gjengjeld for behandling her.»

I 1936 fikk Arbeiderpartiet til valg på et program om å nedlegge det nasjonale forsvar og bare ha et vaktvern. Etter dette valget fikk Norge en forsvarsminister som var militærnektet og ledetråden i militærpolitikken var at Norge ikke vil eller kan føre krig. Det var disse menn som var årsaken til invasjonen i 1940 ved å legge landet åpent for okkupasjonen med sin forsvars- og nøytralitetspolitikk. Dette også i strid med folkerettens bestemmelser.

H. Bjørnstad

Det - - -

men de var jo en oversiktig gruppe. Det var altså fra dette folket budene kom og de fremstiller budene i enkle og barnslige uttrykksformer. Moses har vært på Sinai og snakket med Gud og mottatt budene. Han kom ned med bud fra oven, men han så at folket hadde begynt å danse rundt gullkalven. De hadde trommer og saker og ting. Da er det han blir rasende og spurte A som var prest og assistent. Hva er det dere finner på? Hva er det som foregår her?

Jo, sa Aron. Du var så lenge borte, vi måtte finne noe å samle oss om midlertidig! Dette og dog dette hadde de lært av omkringliggende folk. Dansen om gullkalven.

Presten Aron svarte: Du skjønner Moses, folket ligger i det onde.

– Folket er ikke ondt, men du som prest har ført dem på villspor, på kanten av stupet, svarte Moses.

Går vi videre til Samuelsboka så finner vi forklaring på hvordan det vil gå hvis folket bryter budene. Folket grupperer seg mot hverandre i sekter og partier og begynner å krangle seg imellom om hva som helst pga at man begynner å dyrke mammon. Da kommer de dårlige tidene til verden.

Når det skjer noe med folkesjelen på den måten som det her er forklart, så får vi forklaring på det som skjer også i dag. Så skrev jeg til A. Berg og la frem denne boka til Dagen. Og fikk pent svar tilbake:

Har lest boka, men jeg kan ikke

begripe at det har så stor betydning for et folk det du skriver om her, sa han. Nei, naturligvis, for han hadde privatkristendom. Han har ikke trukket de lange linjene. Han leser slik de religiøse gjør, vers for vers, og så passer de på å ikke finne noen sammenheng. Bibelen er også sammenheng, selv om den er delt opp, så det ligger ikke i at man skal bare lese verset. Man må se om det ene verset stemmer med det andre, og så må du se sammenhengen. Det er mange bøker DGT består av. De er samlet siden. Hvorfor de er delt opp vers, det vet jeg ikke, men vær klar over at dette skulle til folk som verken kunne lese eller skrive. Kanskje sang de versene til å begynne med. Gudstjenesten har vært i mange former. Og dessverre den dag i dag bare ber og synger de og har kors på seg og så går de med røkelse og myrra og går rundt og rundt, men de forklarer ingenting fra Bibelen. De mener vel at det skal være nok for folk å lese versene, så hører de Gud til.

På den gamle naustdøra hjemme står et rødt kors. Det var et eksempel på den første kristendommen vi hadde her i Norge. Fiskerne brukte det på døra for at de ikke skulle forlise på havet.

Og i Finnmark jeg var, der var det i gammel tid stadig ulykker. En tange som stikker frem i fjorden, heter Ekkerøya. Der kom båtene og skulle passere. Det kom noen merkelige troll der og veltet båtene. I gammel tid sa de at de løste problemene ved å reise inn på øya

og få tak i de fineste kvinnfolkene og brenne dem på bålet. Slik var hedningene.

Og slik som dette viser det seg da siden, når vi har fått utviklingen videre, at det var kun en viss vindretning som skulle til, så kom forlisene. Dette var bare et bilde på hvordan utviklingen skjer. Og det skjedde utvikling med jødene fra å være bare et lederfolk som hadde en leder til å bli en stat med lover.

Og nå har vi i dag mye lover. Det skulle ellers bare mangle at vi ikke hadde lover og lov bøker. Noen er så tykke at jeg synes synd på advokatene som skal hente fram. For vi er en stat og vi skal være en moderne stat og vi får flere lover hver dag. Men nå har vi holdt på med disse lovene, vi har hatt rettsoppgjør m.m., og fått det så langt at vi har fått et babelstårn. Vi har dyrket mammon fra siste krigen og til i dag og det startet opp med fine programmer. Gerhardsen sa at vi aldri skulle komme over 2,5% rente. De visste allerede den gang at dette med renter må folk passe seg for. Da kan det ende galt.

Så gikk det noen år og folk var glade og lykkelige. Vi hadde fått fred og frihet, og nå kunne vi bygge våre hus og stelle våre hjem. Og når vi kom ut i 60-årene kom en ny finansminister som sa at vi har så mye olje ute i Nordsjøen. Vi må begynne å ta ut denne oljen. Shell kom over for å ta ut olje for seg. Vi kunne ta etter.

forts. side 8

Landet bak tåken

Med tankenes luftekspress for jeg av gårde og steg ned langt borte i framtidståken.

Tåken lå bak og landet strålte i lys og fargers prakt. Merkelig nok syntes alt å være som i Norge i dag. Der var fjell og fjord, skog og mark, hus og hytte, himmel og hav, sommer og vinter, storm og stille som nå. Men folket så gladere og freidigere og modigere ut. Der hørtes ingen jammer om dårlige tider og trykkende skatter og høy diskonto og lav valuta. De hadde visst ikke så mange problemer. Jeg spurte og grov og fikk svar:

For lenge siden, sa de, hadde vi engang statskirke og statsskole, statsbaner og statsruter, statslover og statsskatter og statsmyndigheter, og nøden var stor i landet. Ingen som ikke lot seg stemple med statens stempel på panne, bryst, navle, armer, ben og hale fikk lov til å arbeide for sitt livs opphold. Resten gikk arbeidsløse og hevet bidrag – og de siste hadde det bedre enn de første. Nøden var stor og mørket lå tungt over landet.

Så var det en nokså alminnelig mann som oppfant en lampe hvormed en kunne belyse forholdene. Det viste seg da at når den ble tent, så tegnet det seg alltid en mørk og fæl skygge, og hvor denne skygge lå der kunne intet liv spire og vokse.

Denne skygge kom fra staten.

En strevet meget for å få skyggen vekk, og sparte seg ingen møye og intet offer for å fjerne den. Arbeidet ble organisert på det beste, en laget «krisehjelp» og «ungdomshjelp» og enhver ofret sine spareskillinger. Vitenskapsmennene skev tykke verker om emnet, men skyggen bredte seg bare mer og mer, for en ville ikke ta bort staten. Men endelig fant en da på at staten måtte vekk, og etter som denne etterhånden ble likvidert, svant dødens skygge mer og mer, og livet grodde og vokste som aldri før.

«Jamen, jamen», sa jeg, «kan dette være mulig? Kan landet eksistere uten statssystem? Kan disse mennesker leve og arbeide uten

statskirke og statsskoler, statsbidrag, statsorganisasjoner, statslover, skatter og tvang?»

Du kan selv se, sa de.

Og jeg så også og forundret meg såre.

Det var billig å leve. Det kostet ikke stort noen ting, så det ut til. Samfunnslivet lignet på arbeidet i en maurtue. Alt gikk latterlig selvfølgelig for seg. Maurene har forresten visstnok heller ikke statskirke, statsbidrag og skatt?

Men fellesforetagende?

Jo, alt var i orden, både veier og ruter, post, telegraf, telefon og radio.

Men hvorledes går dette uten skatter? spurte jeg.

Vi baserer felleshusholdningen på realinntekter, fortalte de, og våre fellesforetagender blir bestridd av vårt materielle overskudd. Vi har nemlig en regnskapssentral, hvor et par mann med gode registreringsmaskiner til enhver tid utarbeider en oversikt over landets samlede produksjon og dets samlede forbruk, og dermed får vi også oversikt over det materielle overskudd, som vi kan disponere over. Dette samfunnsregnskap danner grunnlaget for hva vi til enhver tid kan tillate oss av felles goder. Når det er dårlig fiske og dårlig høst og høye priser, så kaller vi det dårlige tider, og går i gang med færre fellesforetagender enn når det er rikt fiske og rik høst, og derfor lavere priser. Det erkjenner vi å være gode tider og innretter oss deretter. Vi danner ikke organisasjoner for å bremse på produksjonen av livsgodene for å holde priser og lønninger oppe. Tvert imot.

Vi har heller ikke behov for religioner og kirke. Vi stoler nemlig fullt og fast på Kristus og Gud, som er veien og livet. Vi vandrer i sannheten, og den befri oss for problemer og problemdyrkelse.

Meg brente mange tusen spørsmål på tungen, men problemtåken innhyll meg atter, og landet svant for mine undrende blikk.

H. Ibsen

Samfundsliv 1932

Ernæringsuvitenhet!

Med gråtfulle stemmer beklager russiske kvinner at de bare har bokhvete- og hirsegrøt samt poteter som mat til familiene sine. Hva er galt med det? Brød er tilnærmet ødelagt korn, og som kjent er mennesket eneste dyret som ødelegger maten før spising. Dessuten finnes det i Russland sikkert også rikelig med brenneste, løvetann og andre spiselige villplanter. Sammen med grøt og potet gir dette fullverdig, helsestøttende mat!

På TV så vi også russiske kvinner skrelle potetene. Dette vitner om uvitenhet! Poteter skal dampkokes og spises med skallet på! Våk opp og tenk, kjære russiske husmødre!

Ove Nielsen

Det - - -

Og så kom det en finansminister som het Per Kleppe med Kleppepakka. Og han kom med en slik fin løsning. Han sa at vi skal holde lav rente. Det er viktig for både produksjon og utvikling av landet. Men, sa han, renten skal du få trekke av på selvangivelsen. Og arbeidsfolk sa: Dette er løsningen på hele greia. Vi beholder den lave renten ved å trekke den av på selvangivelsen. Det kom i denne Kleppe-pakka en rente på 6%. Og vi skulle få trekke av disse 6% i selvangivelsen. Så begynte skattene å stige igjen og da måtte også renta stige. Og ikke bare det; men hvorledes skulle vi få lån ute i Europa? Gerhardsen sa jo at vi kan greie oss sjøl med penger til å bygge ut oljeindustrien. Nei, sa Per Kleppe, det går ikke. Skal vi få lån i Tyskland, så må vi gå opp med rentene, for de har dobbelt så stor rente der nede som vi. Så det går ikke med 2,5% rente her. Vi må opp med renten. G. falt på kne for mammon.

Det var mange år med 10–15% rente i Norge. og så skjer det da at det blir investert voldsomme beløp både i olje og i fiskeri og fabrikker osv. og så får vi da som resultat en dundrende overflod og vi springer verden rundt for å få solgt overfloden. For der er jo ingen kontroll med hvor mye vi skal produsere. Nå skal markedet bestemme.

En liten kommune i Nordland heter Gildeskål. De hadde 250 fast tilsatte i denne lille kommunen på 2.000–3.000 innbyggere. Og i Ørsta med 10.000 – 12.000 innbyggere er det iallfall 2000 funksjonærer. Så kan man gange det med alle kommuner man har i landet, og vi kan se hva vi holder på å betale på. Selv folk fra kommunen sier at vi kunne fått den nye store datamaskinen, så trengte vi bare halvparten av disse folkene. Men da ble det arbeidsledighet selvfølgelig. Vi kan ikke ta teknikken i bruk.

Vi er kommet inn i konsekvensen av det vi bygde opp fra Gerhardsens 2,5% og til i dag. Og enden blir at i neste lønns- og prisoppgjør da blir det mange flere streiker. For man kommer ikke til å få igjen det som man i grunnen trenger mht hva prisene har steget med. Disse systemene er i strid med seg selv og de er nødt til å ramle på en eller annen måte. Noen sier det kan bli Ragnarokk. Ja det kan godt hende det, men når det er snakk om Russland i denne forbindelse, så tror jeg ikke de er i stand til å føre krig. De har ikke angrepet den vestlige verden noen gang og jeg tror ikke de er i stand til det nå heller.

Tidligere kunne man lese om en ny økonomisk verdensordning. Hvor ble denne verdensordningen av?

Jo, det ble opprettet et pengefond og en Verdensbank. Og Gro fikk det til slik at vi betaler til dette fondet og Verdensbanken hvert år av våre skattepenger. Og disse pengene skulle først gå til å få et nytt Afrika. Det var det første. Nå skulle A få låne penger og så skal de få begynne å produsere de også.

Jeg var så heldig på skolen jeg arbeidet, at det kom lærere dit som hadde vært lærere i Afrika. En hadde vært elektriker i Uganda. Han kunne fortelle at pengefondet bygde opp fantastiske fabrikker, elfabrikker.

Andre fabrikker over hele Afrika ble bygget fra pengefondet. Så ble det sendt folk som skulle lære opp arbeiderne. Det gikk bare tre-fire år så stanset fabrikkene. Vareoverfloden satte inn. Men Afrika var svinebundet av lån til Pengefondet og Verdensbanken. Så ender det med borgerkriger, sult og fabrikkene ligger i ruiner. All denne teknologien ligger i ruiner, men renten på lånene lever.

Slik kommer folk i vanskeligheter. I Sør-Afrika er det 50% arbeidsledighet. Arbeiderne går bare og svimer i gatene og ikke har noe å gjøre. Dette fordi vi har brutt de virkelige ti bud. Fordi det vi skal ha tak i Afrika er profitt og penger og mammon.

Pengefondet og Verdensbanken skal ha renter. Og størrelsen på rentene dikterer utlånerne. Slik skjer det nå i Østen. Det er fantastisk å reise i Østen, sa de for en ti års tid tilbake, fordi der er en så voldsom fin utvikling. Dere husker sikkert hvilken fantastisk olymiade de hadde der borte for noen år siden. Hva de kunne diske opp med av utstyr og stas og stell. Og i dag er det 50% arbeidsledighet og så sloss de i gatene og står i. Da har Harmageddon kommet til Sør-Korea. Hvordan skal de komme seg ut av dette? Jo, sier Verdensbanken, de skal få lån. De låner bort en masse penger, så kommer de dagen etter og sier at, nei, nå må vi ha inn rentene fordi prisene setiger. Så må de betale denne høynete renten enda de har 50% arbeidsledighet. Da er ulykken fullkommen.

Og det aller siste er det som skjer i Moskva. De får ikke igang igjen Russland. Det står helt stilt derborte. Noen mafiafolk har det godt. De kan leve godt på å kjøpe og selge penger. Men det store vide Russland går på dunken.

Jo, sier de så, vi skal få lån fra Verdensbanken. Det dreier seg om 183 milliarder dollar i lån. Men hvilken rente blir det på det da? Hvordan skal landet reise seg etter dette? Jo, man kan godt si at dette ser uhyggelig ut.

Men takket være den økonomiske Verdensordningen som vi har. Nå kan vi ikke snakke om et lite folk som jødene lenger, det er en økonomisk verdensordning som er fallitt. Og det er dette jeg prøver å skrive om det lille landet i den lille boken min «Bli som barn igjen». Det har ikke noe med barnehager å gjøre. Det er alvorligere ting enn det. Det gjelder den store verdensbarnehagen.

Så når (om?) galskapen kommer over oss i Norge eller ikke. – Vi har nå denne oljen, sier folk. Vi skal ikke være så redde da, for vi har da oljen. Men for å betale renten på lån, må jo Russland selge olje de også og så skal araberne selge olje. Til slutt flyter det med olje og prisene går ned. Til ingenting. Og så stanser vi ute i Nordsjøen, det er det første som skjer. Så skal folk på land også tygge på labben. Hvis vi ikke nå, sier politikerne, har opparbeidet en slik formue at vi kan greie en nedgangstid. Ja, vi greier en nedgangstid, men ikke de som skal kjøpe det vi har å selge. Så er det jo like langt. Men hva med børskrakk over vår pengeformue også?

Vi kan ikke fri oss fra galskapen alene lenger. Det er utelukket. Det kunne Moses og det lille folket i Jødeland, men det kan ikke vi. For nå er det internasjonalt og

globalisert det som skjer på det økonomiske område.

Men så er forholdet, hvordan skal man få til å snu en slik utvikling?

Det er en veldig oppgave! Hvordan skal vi få inn den tankegangen som Moses kom med? Hvordan skal vi stryke det som er blitt gudebildet vårt? Mammon er jo Gudebilde. Vi kan jo ikke ta vekk gudebildet. Vi kan jo ikke dekapitalisere!

Da Paulus kom til Efesos så hadde de laget Diana-bilder i gull og sto på torget og solgte og tjente penger. Det protesterte Paulus mot. Da ble Paulus jaget ut av Efesos og kunne ikke komme dit mer. Det var blitt en psykisk åndelig affære hos folket. De var blitt så glade i disse Dianagreiene og denne kjøp og salgshistorien at de til sjuende og sist tok liv for å holde på med galskapen.

Etter 1. verdenskrig i Ålesund var det sju millioner som gikk konken og de endte på sjøbudloftene i Ålesund, for de var jaget ut av huse sine. En av disse var far til Hoff som var redaktør av Samfunnsliv. Han tok sitt eget liv. For han mistet prestisje, han mistet sin autoritet. Han var ikke den han var når han hadde millioner å rutte med, og til den dagen han hadde ingenting. Så slik gjør menneskene seg så forbasket avhengig av et bilde, av et system, av en ytre orden at det går på livet løst. Og tar andres liv, hvis det går an. Vi snakker i dag om at folket vårt holder på å gå i oppløsning. Det er mange som bruker stoff. Det er så mange som stjeler fra butikken. Det er så mange som er tapere på skolene. Årsakene er de samme som etter 1. verdenskrig. Altsammen skriver seg fra et forfalsket livsbilde som etter hvert har satt seg fast i noe som ikke var så falskt i 1950, men som er blitt det i dag.

Problemet for de unge er å sparke fotball. Der er det et godt marked. Frihandelen og fritt marked. Der kan de også sparke beina av se, det de skal ha en gang da de slutter å sparke fotball. Hele verden er blitt en familie i dag.

I Bibelen sa de det slik:

Får du greie på sammenhengen i dette og får folk til å forstå sammenhengen i dette, så kan det råde bot med både Mammon og Molok, organisasjonsmakten og streikemakten. Og med krigsmakten. Men får du ikke tak i sammenhengen, så kan du ikke gjøre noen verdens ting, du må bare følge med på lassett og oppleve det nye ragnarok over verden.

Jeg prøver så godt jeg kan å skape et bilde av årsakene til at vi ser dystert på situasjonen og at de og de tider kan komme igjen. Men jeg mener det er tegn i sol og måne at folk begynner å tenke, sprengte skallene, sprengte de politiske og religiøse dogmegransene som jo mammon er.

Du vet at før krigen kom det en lærer til oss, og var sammen med oss. Martin Strømnes. han forklarte en ny pedagogikk. Han ville ha vekk katetrene i skolen og ville ha en levende undervisning. Istedet for å lære å telle hvor mange mager kua har og pugge dette, så skal du heller sette kua inn i den sammenhengen den står i. Så lærer barna mye fortere og bedre, da får de se sammenhengen, vinter, vår, sommer og høst hva som skjer med kua med levende bilder.

Strømnes ville bygge opp et verdensuniversitet i Jerusalem. Han besøkte landet for å få til muligheten for dette. Han mente at alle nasjoner før eller siden måtte samles i Jerusalem og der fremsette det nye budskapet som Kristus kom med. Men ikke det budskapet som prestene holder på med enda den dag i dag. Ikke den privatkristne tankegangen, men den levende tankegangen som Kristus kom med.

Men det er jo slik selvfølgelig at det å forstå Bibelen på en ny måte, er ikke lett. Det kan godt hende at det er bra at den er inndelt i små vers, så vi kan ta litt i gangen. Jeg tenkte da på de versene da Kristus sier til de i båten på Genesaretsjøen: Skal du kaste ut garn, skal du gjøre det på høyre side av båten. Så sier de kristne «Tenk seg til at han var slik trollmann at han visste, at når man satte garnene fra høyresiden av båten så kom fisken i garnet.

Men det vet jo enhver fisker i Norge at han må ha kavlen i venstrehanden og grunnen i høyrehanden og ro båten slik at han alltid har høyrehanden der det er tyngst, så vil nota strekke seg i sjøen og da vil han få fisk. Hvorfor lage teologi av slikt?

Vi kan ta vers etter vers og så finner du frem til det praktiske og naturlige, for det er praktisk naturlig hele greia. Det er så naturlig at prester forstår det ikke. Så naturlig er det.

Nå sier vi i et ord fra B: Du må lære å gjøre forskjell på Gud og Mammon. Ja, Mammon har noe med penger å gjøre og Gud er nå der oppe. Så da er det ikke godt å gjøre forskjell på Mammon og Gud.

Så kommer Brochmann og forteller at i alt som har iboende liv, der bor Gud. Selvfølgelig gjør han det. Gud bor i de grønne bladene, det levende liv i alt som vokser av seg selv. Du har levende liv i deg selv, dyrene har levende liv i seg selv. Universet har levende liv i seg selv. Samfunnet har liv i seg selv. Der bor Gud. Selvfølgelig gjør han det.

Men det som ikke har iboende levende liv i seg, det kan vi godt si er Mammon. Man må gjøre forskjell på disse to tingene, så begynner du å forstå litt mer av hvordan vi skal løse oss fra en binding til bilder og symboler og systemer. BDB trodde at når han kom til Stortinget og talte om dette, så skulle de forlate partiene og komme og bli med ham. Han tok med seg en del representanter hjem til seg og skulle snakke med dem om Nyorienteringen. Det var dumt. Han fikk ikke noen ting ut av det. De forsto absolutt ingen ting.

En av dem, en som hette Mowinckel, sa «Selv om jeg leser linjene dine Brochmann, baklengs eller forlengs, så forstår jeg akkurat like lite av det du skriver.» Dette var altså Mowinckel, lederen av Venstre. Han som i 1929 da den store krisen kom etter 1. verdenskrig sto frem i Stortinget og sa at kursen på norske kroner er så lav at vi må se å få gjort noe. Vi må ha den opp på pari kurs. Hvorfor pari kurs? Jo, for da – han var skipsreder – og da fikk han berget økonomien i Nordsjøflåten som han var reder for, men 70.000 gårdbrukere gikk konkurs fordi de hadde så mye gjeld og lån. Det er en flott politikk. Han brydde seg ikke om helheten, om sammenhengen.

Og dette har de forresten gjort alle disse politiske partiene. De har dreiet seg selv helt trill rundt flere ganger.

Folket lar seg bedra. Det vi arbeider med kaller vi logokratiet. Vi må finne de logiske sammenhengene. Vi må søke meningen med at det er slik og slik. For bak dagens politikk, kommer disse fordervelige tidene. Nå blir det dårlige tider igjen. Ja, det er jo tegnet på at vi ordner økonomien på en gal måte. Det er verken overjordiske eller underjordiske som bestemmer. Vi bestemmer selv.

Foredraget er sterkt nedkortet, konklusjon er nødvendig.

Det vil fremgå av foredraget at Kristus-impulsen som Nyorienteringen bygger på, fremmer såvel helhetstenkningen som den genetiske utviklingstenkningen. Vi sier i logokratiet at Kristus bygget sin frelse på profetenes tale i DGT. Beretningen om Jesus som drev ut pengevekslerne fra Templet (samfunnet) vitner om at han hadde jødernes Jubelårssystem i tankene. Det same som vi i logokratiet kaller dekapitalisering og desentralisering. Et økonomisk system hvor den fordervelige pris og lønnsspiralen oppover til større og større nominelle tall, snus nedover til lønnsomt prisfall. Det vil frelse hele kloden fra enda et uhyggelig Ragnarnok.

a.r.

Hva betyr ordet genetisk?

Fra leksikon kan vi hente dette: Utviklingspsykologi, systematisk studium av adferd, uttrykksmåter, reaksjoner og andre psykologiske trekk i samfunnets utvikling fra de mest primitive former.

Dybwad Brochmann er imidlertid kommet med et tillegg til gjeldende genetikk. Et tillegg som vitenskapen hittil har oversett. Han peker på hvorledes barnets utvikling formes i leken. Barnet dikter liv i trehestene og dukkene, dets fantasi formes gjennom leken med bilder og symboler, men kan også deformeres gjennom billedene. Dette som eksempel på hvorledes også det kollektive barnet risikerer å deformere hele sitt samfunn ved å dikte liv i penger, aksjer, systemer, institusjoner, og retninger innen politikk, religion, kunst og kultur. Følgene blir at menneskeheten står åndelig ribbet tilbake og dessverre i dag i globalisert format. Da går verden mot stupet, og dette utelukkende grunnet autorisert åndsformørkelse og intet annet.

a.r.

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 450,- pr år
kr. 225,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta